

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Siden midten af tresserne har statsgaranterede banklån (studielån) udgjort en stadig stigende andel af de uddannelsessøgendes rådighedsbeløb. Siden 1975 har låneandelen af studiestøtten udelukkende været dækket af banklån. Renten på disse banklån har fulgt den stadig stigende udlånsrente. Således er det i dag for mange en umulighed at tilbagebetale deres studiegæld til banker og sparekasser. Konsekvenserne af denne form for »studiestøtte« har været forudset, undtagen af de sidste regeringer.

Af Hypotekbankens årsberetning fra 1980 fremgår det, at 16.000 studerende ikke har kunnet betale deres lån tilbage, og at de skylder 364 mill. kr. På finansloven for 1981 havde regeringen budgetteret med 70 mill. kr. til indfrielse af statsgaranterede banklån, men det skønnes, at staten vil komme til at indfri ca. 140–150 mill. kr. Disse indfrielse ventes at stige stærkt. Således forventer Statens Uddannelsesstøtte, at indfrielse vil være oppe på ca. 300 mill. kr. i 1985. Dette beløb kan også vise sig at være for lavt sat, idet der ifølge Statens Uddannelsesstøtte pr. 31. december 1981 er garanteret for ca. 7,5 mia kr., fordelt på ca. 230.000 konti svarende til ca. 200.000 personer, og det kan forventes, at en stadig stigende del af disse ikke vil være i stand til at betale tilbage. Især vil personer, som har været tvunget til at optage banklån efter 75-ordningen, have svært ved at betale tilbage, efterhånden som de bliver færdiguddannede. Alene i 1981 garanterede Statens Uddannelsesstøtte for lån på i alt 940 mill. kr., som 61.000 personer var tvunget til at optage.

Denne form for »studiestøtte« får flere konsekvenser.

Den betyder, at staten må indfri stadig større beløb, som lige så godt og bedre kunne være udbetalt som rentefri statslån. Indløsnings af statsgaranterede banklån med disses store rentebyrde vil få uoverskuelige følger for den enkelte låntager. Med udsigt til lave begyndelseslønninger og stiftelse af hjem og familie vil tyngden af afdragene bli-

ve så store, at en normal levestandard ikke kan opnås. Selv med en 15 års afdragsperiode vil det betyde en lavere gennemsnitlig levestandard.

Ved en gæld på 175.000 kr. vil det månedlige afdrag være 2.500 kr. i en 15 års periode.

Udsigten for den arbejdsløse er endnu mørkere. For hende eller ham vil gælden blot vokse med endnu ringere mulighed for at betale tilbage.

En uddannelsesstøtte med vægten lagt på statsgaranterede banklån har som konsekvens, at de økonomisk velstillede unge får bedre uddannelsesmuligheder end unge fra arbejderklassen og de lavere mellemlag, der tvinges bort fra uddannelserne.

For de unge, der begynder en uddannelse, har vægtnings af uddannelsesstøtten til fordel for banklån betydet, at en meget stor del er tvunget til erhvervsarbejde i studietiden med en forlængelse af studietiden som følge. Alene optager 25.000 studerende ved Københavns universitet ca. 10.000 job, hvoraf over halvdelen er fuldtidsstillinger.

Dette betyder ud over vanskelige studieforhold for de studerende, at de studerende blokerer for, at nogle af de over 300.000 arbejdsløse kan komme i arbejde.

Den sikre vinder i denne fordeling af uddannelsesstøtten er banker og sparekasser. De kan uden risiko inkassere milliardfortjenester.

Den eneste konsekvente uddannelsesstøtte vil være en uddannelsesløn til alle, hvis størrelse svarer til de faktiske leveomkostninger.

Gældssaneringsforslaget skal ses i sammenhæng med det af SF og VS fremsatte beslutningsforslag nr. B 46 om en reform af Statens Uddannelsesstøtte.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Udgangspunktet for forslaget er et opgør med statsgaranterede banklån. Staten overtager hovedstolen og godtgør renterne til banker og sparekasser. Hovedstolen, som er overtaget af staten, afdrages og forrentes til en lav rente af låntageren.